

سواحل مکران قطب جدید صنایع پتروشیمی ایران

مطالعه برای ایجاد مجتمع‌های پتروشیمی در سواحل مکران سال‌ها قبل آغاز شده بود که به دلیل عدم وجود زیرساخت‌ها، اقدامی برای اجرایی کردن این مطالعه‌ها انجام نگرفت و در این مسیر چند سالی است که شاهد تحرک در این منطقه و توسعه صنعتی آن هستیم.

آخرین وضعیت ساخت 18 طرح پتروشیمی در منطقه و میزان پیشرفت طرح‌ها

در طرح اولیه شهرک پتروشیمی مکران در منطقه آزاد چابهار قرار بود 18 طرح پتروشیمی در سه فاز ساخته شوند که طرح‌ها برای تولید محصولات بالادستی متانول، اوره، آمونیاک، الفین‌ها و محصولات آروماتیک از خوراک‌های اتان، متان و میعانات گازی برنامه‌ریزی شده بود. با تغییراتی که طی سال‌های 93 و 94 در قیمت جهانی نفت و به طبع آن محصولات پتروشیمی رخ داد، شرکت توسعه پتروشیمی نگین مکران در صدد برآمد تا ضمن بررسی بازارهای آتی محصولات پتروشیمی، از نظرات مشاوران زبده بین‌المللی برای بازطراحی شهرک پتروشیمی مکران که سومین قطب پتروشیمی کشور خواهد بود اقدام نماید؛ لذا با چندین مشاور بین‌المللی متخصص در طراحی شهرک‌های صنعتی خصوصاً پارک‌های پتروشیمی وارد همکاری شدیم که در نتیجه مقرر شد شهرک پتروشیمی مکران در چند فاز طراحی و ساخته شود و در فاز نخست، 5 واحد پیشرفته GTX، یک واحد تولید اوره-آمونیاک و نیز یک مجتمع یوتیلیتی متمرکز برای تامین نیازهای این واحدها پیش‌بینی شده است.

اکنون واحد GTX پیشرو از نظر سرعت ساخت، مجتمع پتروشیمی بدر شرق می‌باشد که مرحله نخست آن پیشرفتی بیش از 25 درصد دارد و در خرداد امسال تجهیزات ویژه این مجتمع از طریق بندر شهید بهشتی به چابهار وارد شد و در حال حمل به شهرک پتروشیمی مکران می‌باشد. اصولاً مجتمع‌های GTX در سه مرحله ساخته می‌شوند که در مرحله نخست، گاز طبیعی به متانول تبدیل می‌شود و این متانول به عنوان خوراک وارد مرحله دوم می‌شود که محصول آن الفین‌هاست و در مرحله سوم محصولات پایین دستی الفین تولید خواهند شد.

هدف‌گذاری نهایی

فاز نخست شهرک پتروشیمی مکران ظرفیت تولید 8.5 میلیون تن محصولات پتروشیمی را دارد که پیش‌بینی می‌شود برای 5 تا 7 هزار نفر اشتغال‌زایی مستقیم ایجاد نماید.

مجموع سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی

در فاز اول، سرمایه‌گذاری بالغ بر 10 میلیارد دلاری در این پروژه انجام خواهد شد که البته در شرایط موجود برای جذب این میزان سرمایه بایستی تلاش گسترده‌ای صورت پذیرد. ما هیچ الگویی در کشور مشابه شهرک پتروشیمی مکران نداشته‌ایم و نزدیک‌ترین الگو به این موضوع هاب‌های پتروشیمی عسلویه و ماهشهر است که این هاب‌ها نیز در اواخر دهه 70 و دهه 80 به صورت کاملاً دولتی، زمانی که وضعیت اقتصادی در کشور بهتر بود و فضای سیاسی و اقتصادی با شرایط فعلی کشور متفاوت بود، شکل گرفته‌اند.

مشارکت شرکت‌های خارجی در سرمایه‌گذاری و یا ساخت مشارکتی؟

یکی از مقاصد اصلی هیات‌های سرمایه‌گذاری طی سال‌های اخیر شهرک پتروشیمی مکران بوده است و به عنوان نمونه تقریباً در هیچ سفر خارجی رئیس جمهور، چابهار و فرصت‌های سرمایه‌گذاری در مکران مغفول نمانده است، به همین سبب طی چند سال اخیر هیات‌های عالیرتبه متعددی از کشورهای چین، هند، اسپانیا، آلمان، افغانستان، عمان، ژاپن، فرانسه و... از این شهرک بازدید نموده‌اند؛ لیکن آنچه نهایی شده است تا کنون قراردادهایی با شرکت‌های ژاپنی، فرانسوی و آلمانی در بخش‌های مختلف بوده که بعضاً به عنوان پیمانکار و یا سرمایه‌گذار پکیج‌های یوتیلیتی مشغول به کار شده‌اند.

آخرین وضعیت تامین خوراک این طرح‌ها و منابع آن

با تغییراتی که در واحدهای فاز نخست شهرک پتروشیمی مکران صورت گرفت، خوراک اصلی طرح‌ها در این فاز گاز طبیعی متان است که به این منظور و با مساعدت وزیر محترم نفت، روزانه 30 میلیون مترمکعب گاز متان به شهرک پتروشیمی مکران اختصاص یافت. میدانید که خط لوله هفتم سراسری (صلح) از عسلویه تا ایرانشهر بطول 907 کیلومتر از سال 1385 آغاز شده بود که در سال 1389 گاز به ایرانشهر رسید و با تصویب احداث سومین قطب پتروشیمی ایران بعد از ماهشهر و عسلویه در منطقه آزاد چابهار توسط هیات دولت و نیز پیش‌بینی استقرار طرح‌های بزرگی همچون فولاد و نیروگاه‌ها در جنوب سیستان و بلوچستان، لزوم احداث خط لوله از ایرانشهر به جنوب استان بیش از پیش خودنمایی می‌کرد.

به همین منظور شرکت توسعه پتروشیمی نگین مکران که مشتری عمده گاز در سیستان و بلوچستان است برای تضمین تامین به موقع خوراک مجتمع‌های شهرک پتروشیمی مکران و نیز تامین سوخت نیروگاه مجتمع یوتیلیتی این شهرک، با وزارت نفت و شرکت ملی گاز وارد مذاکره شد و احداث خط لوله انتقال گاز از ایرانشهر به جنوب استان را به عهده گرفت و به این ترتیب عملیات احداث خط لوله گاز ایرانشهر- چابهار به طول 290 کیلومتر در اسفند 95 با حضور ریاست محترم جمهور آغاز و طبق برنامه مقرر است مشعل گاز در دهه فجر 98 در چابهار روشن شود که این طرح نیز تا کنون بالغ بر 12 درصد پیشرفت فیزیکی داشته و امروزه برای تسریع در این کار و رساندن گاز به شهرهای جنوب استان از هیچ تلاشی مضایقه نمی‌کنیم؛ به نحوی که هم‌اکنون در چندین جبهه، نیروها و ماشین‌آلات به صورت شبانه‌روزی مشغول کار هستند. البته در اردیبهشت امسال نیز آئین امضای تفاه‌نامه احداث خط لوله انتقال گاز ایرانشهر به جنوب استان با حضور وزرای محترم دفاع و نفت در وزارت نفت برگزار گردید که این مهم نیز تاکید دیگری بر اهمیت شهرک پتروشیمی مکران به عنوان یک پروژه ملی برای کشور می‌باشد.

اقدام‌های انجام شده در مسیر تکمیل زنجیره ارزش و تولید محصولات نهایی

اصلاً یکی از دلایل اصلی بازطراحی Master Plan طرح اصلی شهرک پتروشیمی مکران همین تکمیل زنجیره ارزش است؛ مثلاً در طراحی اولیه شهرک پتروشیمی مکران، 5 مجتمع تولید متانول با ظرفیت 1.6 میلیون تن در سال پیش‌بینی شده بود که با تغییراتی که بیان شد، تکمیل زنجیره ارزش تا مرحله سوم هدف‌گذاری شد، به گونه‌ای که محصول مجتمع‌های GTX در حال احداث، محصولات پایین‌دستی الفین‌ها می‌باشد.

مشوق‌هایی برای سرمایه‌گذاران

یکی از مهمترین مشوق‌های سرمایه‌گذاری در سومین قطب پتروشیمی کشور سه تخفیف در نرخ خوراک است که برای سرمایه‌گذاران

بسیار اهمیت دارد، نخست تخفیف 10 درصدی در نرخ خوراک به علت احداث مجتمع در مناطق کمتر توسعه یافته و محروم است، بعدی تخفیف 10 درصدی نرخ خوراک به علت تکمیل زنجیره ارزش تا مرحله دوم است و تخفیف بعدی، تخفیف 10 درصدی دیگر برای تکمیل زنجیره ارزش تا مرحله سوم می باشد، به این ترتیب تخفیف تا 30 درصد در نرخ خوراک شامل مجتمع های پتروشیمی مستقر در این شهرک خواهد شد که برای تولیدکننده بسیار مهم و تعیین کننده و سبب مزیت رقابتی در بازار داخل و خارج است؛ بعلاوه معافیت ۲۰ ساله مالیاتی به دلیل قرارگیری در منطقه آزاد، امکان مالکیت 100 درصدی پروژه ها توسط سرمایه گذاران خارجی و نیز نزدیکی مکران به بازارهای هدف کشورهای چین و هند و متعاقب آن کاهش چشمگیر هزینه های حمل و نقل و نیز دسترسی و اتصال به راه آهن سراسری از دیگر مزایای این سایت پتروشیمی در جنوب شرق ایران است. بعلاوه حمایت های استراتژیک و بالادستی نظام و در راس آنها توصیه موکد مقام رهبری برای توسعه و آبادانی سواحل مکران سبب ایجاد دلگرمی و بستر ساز تسریع در به نتیجه رسیدن سرمایه گذاری ها در این هاب پتروشیمی بعنوان یک پروژه ملی می باشد.

